

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

นางสาวจันทร์ฉาย สุกแก้ว : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธากร, 93 หน้า

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่ใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน
สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างอาชีพเสริม ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการพัฒนาเศรษฐกิจ
บ้านแผ่นดินธรรมจัดตั้งกองทุนเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2544 และได้รับการจัดสรรเงินเมื่อ
วันที่ 10 พฤศจิกายน 2544 เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะบรรลุวัตถุประสงค์
ประสงค้มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วิธีดำเนินการศึกษาเป้าหมายของกองทุน สภาพของชุมชน ตลอดจนการดำเนินงานของ
กองทุนหมู่บ้าน โดยจะใช้การเก็บข้อมูลจากแบบ บร. ต่างๆ โดยการสัมภาษณ์ จัดเวทีประชาคม
การสังเกต และข้อหุติยภูมิ พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลจะเป็น ผู้นำชุมชน
คณะกรรมการกองทุน ข้าราชการและประชากรในหมู่บ้าน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมา วิเคราะห์แล้วสรุป

ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ปัจจุบันมีสมาชิก 99 คน ปล่อยให้กู้แล้ว 68
คน เป็นเงิน 965,500 บาท โดยผู้กู้จะนำเงินไปพัฒนาอาชีพทางด้านเกษตร ค้าขาย บริการ และ
สมาชิกส่วนใหญ่จะนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ เพื่อก่อให้เกิด การสร้างรายได้ ภายในครอบครัว
และชุมชน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา..... 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาบริหารจัดการและประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธากร)

คณะกรรมการสอบ

(อาจารย์ ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

25 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และได้ดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- อาจารย์รัฐภาพร วิสุทธากร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คุณธนา พิพิทกุล พัฒนารุมนชนอำเภอ สี่คิ้ว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบค้อมพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดู อบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดี คิดตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

นางสาวจันทร์ฉาย สุกแก้ว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิจกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ	1
กรอบความคิดทฤษฎี	3
วิธีดำเนินการ	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 ปรัชญาธรรมกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	5
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
วิธีการประเมินโครงการ	11
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	12

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตัวแปรและตัวชี้วัด	13
เครื่องมือในการประเมิน	16
การเก็บรวบรวมข้อมูล	16
การวิเคราะห์ข้อมูล	17
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
ผลการประเมินบริบทชุมชน	18
ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม	27
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการ	34
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
* วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	38
วิธีดำเนินการ	38
ผลการดำเนินการ	39
อภิปรายผล	39
ข้อเสนอแนะ	40
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลซึ่งมีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง ย้อนไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้กำหนดให้การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการแบบเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการ หนึ่งใน การแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นแหล่งทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนใน หมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศในอนาคต

หมู่บ้านแผ่นดินธรรม ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2544 และได้รับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2544 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

เพื่อให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านแผ่นดินธรรมจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นระยะเวลา 10 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนกันยายน 2545 เป็นผู้ประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่นและเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วย วัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านแผ่นดินธรรม ด้านความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนให้มีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ อีกทั้งให้คนในชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง และมีการสร้างศักยภาพของตนเอง

2. เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. เพื่อทราบกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล

4. เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในบ้านแผ่นดินธรรม และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนด โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กรอบความคิดทฤษฎี

การประเมิน โครงการจะต้องมีกรอบแนวคิดของประเด็นที่ใช้ประเมิน เพื่อเป็น โครงร่างให้ มีความต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการแสดงภาพรวมและเป็นแนวทางในการประเมิน โครงการ แนวคิดและทฤษฎีที่ในการประเมินมีหลายรูปแบบ ซึ่งผู้ประเมินต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการ ประเมินโครงการเชิงระบบ ใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งสตัฟเฟิลบีม กล่าวไว้ว่า “ การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่มี ประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” แนวความคิดตามรูปแบบการ ประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิพพ์โมเดล (CIPP Mode) ซึ่งมีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทรายบุคคล เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของกองทุนหมู่บ้านและรายบุคคล

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการจัดการกองทุนบ้านทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิต ที่เกิดขึ้นจากการกองทุนหมู่บ้าน

เมื่อนำ ชิพพ์โมเดล มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถแสดงรายละเอียด ซึ่งมีส่วนประกอบดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 การแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ ชิพพ์โมเดล มีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

Context	Input	Process	Product
C1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน C2 สภาพปัจจุบัน C3 สภาพเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน C4 สภาพศิลปวัฒนธรรม	I1 นโยบายของรัฐบาล I2 เงิน 1 ล้านบาท I3 คณะกรรมการกองทุน I4 ผู้สมัคร	P1 การคัดเลือกผู้กู้ P2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ P3 การทำบัญชี P4 การช่วยเหลือตลาด	P1 จำนวนผู้กู้ P2 ยอดเงินให้กู้ P3 จำนวนผู้กู้ที่ได้ P4 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน P5 การขยายกิจการของผู้กู้ P6 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง P7 ห้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ P8 ห้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด P9 ห้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

Context	Input	Process	Product
C1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว C2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ C3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้ C4 หนี้ภายนอกของระบบของผู้กู้ C5 รายได้ของครอบครัว C6 ประสบการณ์การในการดำเนินการ	I1 จำนวนเงินที่กู้มาได้	P1 การทำกิจการที่ถูกต้อง P2 การหาตลาดที่ดี P3 การวัดจุดคุ้มทุนที่ดี P4 การทำบัญชี	P1 รายได้เป็นเงิน P2 ผู้กู้ได้ผลผลิตที่เป็นสิ่งของ P3 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ P4 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิคที่ดีเนื่องจาก การได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง P5 ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง P6 ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาบ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพของชุมชนตลอดจนสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านแผ่นดิน

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร.แบบรายงานต่างๆ และบางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

ขั้นที่ 6 จัดทำสารนิพนธ์บทที่ 1,2,3,4,5 บรรณานุกรมและภาคผนวก

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. ผู้ที่ทำสารนิพนธ์ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

ปรัทศวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ทั้งที่เป็นนโยบาย หลักการ ระเบียบต่างๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมินและหลักการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุป ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและรัฐวิสาหกิจขนาดเล็ก

ถือเป็นนโยบายที่สำคัญของกองทุนยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทาง ให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการจัดการบริหารกองทุน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนและคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้าง

ภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคม โดยรวมประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
- 3) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายแผนการจัดหาเงินกองทุนแผนการจัดสรรเงินกองทุนแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านจัดทำร่างกฎหมายและจัดสรรประโยชน์ของกองทุน

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีสำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุนดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุนจัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุนพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุนให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบหลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุนรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวไว้

1. ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 17 โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

การประชุมตามวรรคหนึ่งนี้ ผู้นำประชุมต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้ หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้ เมื่อที่ประชุมกำหนดวิธีการเลือกแล้วเสร็จ ให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้เลือกคณะกรรมการกองทุน เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้านในส่วนของชุมชนเมืองให้ประธานคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้านตามวรรคแรก

2. เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่กรรมการกองทุนตามข้อ 41 เข้าดำรงตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆของหมู่บ้าน ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการการสนับสนุนระดับอำเภอ
- ยื่นแบบการขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน

- เปิดบัญชีกับธนาคาร

การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะกรรมการการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆดังนี้

- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ

กองทุน

- ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และ ข้อบังคับของกองทุน
- การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรมมีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 52/1 หมู่ที่ 16 บ้านแผ่นดินธรรม ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 2.1 เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์โดยวิธีการถือหุ้น
- 2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้สมาชิก

- 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาต่างๆ
- 2.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม รู้จักหน้าที่และรับผิดชอบ
- 2.6 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของสมาชิก
3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้
  - 3.1 เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนภาครัฐ
  - 3.2 เงินกู้ยืม
  - 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
  - 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
  - 3.5 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิกและเอกชนอื่นๆด้วยความสมัครใจ
  - 3.6 เงินค่าหุ้น
4. คุณสมบัติของสมาชิก
  - 4.1 เป็นผู้ทำนักรหรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า หนึ่งปีก่อนการตั้งกองทุน โดยยึดเอกสารในสำเนาทะเบียนบ้านเป็นสำคัญและมีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป
  - 4.2 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
  - 4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนอย่างเคร่งครัด
  - 4.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
  - 4.5 เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ อุดมคติ เสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
  - 4.6 เป็นผู้ที่มีเงินฝากค่าหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น จะต้องไม่เกิน หนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน
  - 4.7 เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี ไม่เสพหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกชนิด และไม่เป็นบุคคลล้มละลายตามคำสั่งของศาล
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
  - 5.1 ยื่นคำขอเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนผู้ได้รับมอบหมายตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด
  - 5.2 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม
6. การพ้นจากการเป็นสมาชิก
  - 6.1 ตาย ลาออก วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ย้ายที่อยู่ออกจากภูมิภานาที่แจ้งในใบสมัคร
  - 6.2 นำทรัพย์สินของกองทุน ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

4. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้นคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงิน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกิน สองหมื่นบาท
2. การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุน พิจารณาตามความเหมาะสมตามความจำเป็น
3. ให้คณะกรรมการกองทุน กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน
4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

กรณีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านแผ่นดินธรรม (หมู่ 16) มีหลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. ให้สมาชิกที่ประสงค์จะกู้เงินจัดทำโครงการเพื่อขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
2. การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่ง ไม่เกินหนึ่งหมื่นห้าพันบาท
3. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้อยู่ระดับร้อยละ
4. การชำระคืนเงินกู้ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี
5. สมาชิกที่ขอกู้ต้องมีสมาชิกกองทุนค้าประกันจำนวน 2 คน

5. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษาโดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผล โครงการและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

6. ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

(มติน : 4 มกราคม 2545) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ อีกบริบทหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงของมหาวิทยาลัย งานเพื่อบ้านเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีหลักการสำคัญเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการนี้สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคง จนทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผล วิจัยในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญข้อมูลต่างที่ขาดหายไปจากหมู่บ้านจะได้ถูกนำมาใช้เพื่อวางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สรุป

จุดเด่นของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ได้บริบทและข้อมูลที่ขาดหายไป เพื่อนำไปพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. เข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและการติดตาม ประเมินผลวิจัยในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สร้างศักยภาพและเป็นการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารการจัดการ

จุดค้อย

1. เมื่อสิ้นสุด โครงการบัณฑิตก็ยิ่งว่างงานเหมือนเดิมและจะยิ่งมากกว่าเดิมเป็นอีกเท่าตัว
2. ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้สินรุงรัง
3. ทำให้ชาวบ้านแตกความสามัคคี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบความจริง 4 ประการดังที่ระบุไว้แล้วใน วัตถุประสงค์ของบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ซึ่งมี 6 ด้านดังนี้

- 1 วิธีการประเมินโครงการ
- 2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- 3 ตัวแปรและตัวชี้วัด
- 4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
- 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1 วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรมในครั้งนี้เป็น การประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับ ซิปป์โมเดล (CIPP Model : Context-Input-Process-Product) แบบจำลองซิปป์โมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของ กองทุนหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้กู้)
- 1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุน หมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)
- 1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)
- 1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจาก กระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม จากประชากรทั้งหมด 1,024 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างซึ่งมีสภาพและบทบาทหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	11 คน
1.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	99 คน

- สมาชิกที่ได้รับอนุมัติ จำนวน 68 คน
- สมาชิกทั่วไป จำนวน 31 คน
- 1.3 ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน จำนวน 74 คน
- 1.4 ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน
- 1.5 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน

3 ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน

ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรมในครั้งนี มีดังนี้

1 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวชี้วัดอื่นๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดภายในท้องถิ่นประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2 สภาพปัจจุบัน
- 3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- 4 ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

2 ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย

2 หน่วยระบบ ดังนี้

- 1 หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
- 2 หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่ง ได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

- 1 ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
  - 1.1 สภาพปัจจุบัน
  - 1.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
  - 1.3 สภาพเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
  - 1.4 สภาพศิลปวัฒนธรรม

- 2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
  - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
  - 2.3 คณะกรรมการ
  - 2.4 ผู้สมัคร
- 3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
  - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
  - 3.3 การรับชำระหนี้
  - 3.4 การทำบัญชี
  - 3.5 การช่วยหาตลาด
- 4 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
  - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
    - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
    - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
  - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
    - 4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้
    - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
    - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
  - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
    - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
    - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
    - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
    - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

- 1 ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้
  - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.2.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
  - 1.2.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
  - 1.2.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
  - 1.2.4 หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้
  - 1.2.5 รายได้ของครอบครัว
  - 1.2.6 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
- 2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
- 3.1 การทำกิจการที่ถูกต้องวิธี
  - 3.2 การหาตลาดที่ดี
  - 3.3 การหาวัตถุดิบ
  - 3.4 การทำบัญชี
- 4 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
- 4.1 ผลกระทบ โดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
    - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
    - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
  - 4.2 ผลกระทบ โดยตรง
    - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
    - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
  - 4.3 ผลกระทบ โดยอ้อม
    - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
    - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ที่ประสบผลสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็ส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B ประสบความสำเร็จด้วย

4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลทั่วไป เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1 แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของหมู่บ้าน ได้ทราบอดีตจนถึงปัจจุบันตลอดจนถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ

2 แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) โดยจากการสัมภาษณ์เป็นรายครอบครัวเพื่อรวบรวมภาพที่แท้จริงของหมู่บ้าน

3 แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้นำชุมชน กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน โดยทั่วไป

4 แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน) รวบรวมจากเอกสารของกองทุน

5 แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) โดยจัดเวทีประชาคม เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม

6 แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) จัดกลุ่มเสวนาสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงิน

7 แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน) เพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

8 แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) จัดการรวบรวมกลุ่มในตำบล เพื่อวิเคราะห์หาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และนำเสนอในรูปแบบธุรกิจ

9 แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์บุคคลทั่วไป

10 แบบรายงาน บร.11 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน) โดยการศึกษาและการดำเนินงานกรรมของทุนหมู่บ้าน

11 แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์เจาะลึกรายการหนี้) รวบรวมศึกษารายกรณีผู้กู้ เกี่ยวกับโครงการที่ขอกู้เงินจากกองทุน

12 แบบรายงาน บร.(การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน) จัดในระดับหมู่บ้านและตำบล

5 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1 การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร)

3 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4 การศึกษาเจาะรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 68 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

6 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาทำการวิเคราะห์เรียบเรียงและตีความหมาย เพื่อตอบคำถาม เป็นการวิเคราะห์เชิงอธิบาย พรรณนา ให้เหตุผลข้อมูลว่าเป็นอย่างไรแล้วสรุปผล รวบรวมจัดทำเป็นรายงานเพื่อนำเสนอต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิฟพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีขั้นตอนการรายงาน ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

3.1 เพื่อทราบผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านให้มีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ อีกทั้งให้คนในชุมชนมี กระบวนการพึ่งพาตนเองและมีกาสรสร้างศักยภาพของตนเอง

3.2 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านแผ่นดินธรรม

3.3 เพื่อทราบกระบวนการสร้างเครือข่าย ได้เกิดองค์การการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำ สารนิพนธ์ครั้งนี้

3.4 เพื่อทราบคำชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะ ของประชาชนในบ้านแผ่นดินธรรม โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่น จะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองมีนโยบายที่เกี่ยวข้อง กับในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง ดังนี้

1. นโยบายการสร้างรายได้

ได้พูดถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศด้วยการสร้างรายได้ โดยเน้นการสร้างรายได้ ทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชนในระดับรากของประเทศ

ตั้งแต่การผลิตเพื่อบริโภค การนำผลผลิตที่เหลือจากการจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว ส่งเสริมการร่วมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ

1) ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานและส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกิน โดยพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

2) ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีนโยบายหลายด้านดังนี้

2.1 ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ
ทักษะฝีมือภูมิปัญญาไทย ศักยภาพการผลิตและการตลาด

2.2 เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน

2.3 พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับการพัฒนา

2.4 ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

2.5 ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้ง และดำเนินงานของกองทุนร่วมทุนระบบค้ำประกันสินเชื่อ

2.6 สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ๆ ใน ภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3) ด้านการบริการและการท่องเที่ยว

3.1 พัฒนาภาคบริการจากการ ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

3.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

2. นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลมีนโยบาย ที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มีความเข้มแข็งพร้อมไปกับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประชาชน ในระยะยาวโดยดำเนินการดังนี้

1) คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Development Bank) จึงอนุมัติการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแปลสภาพเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นธนาคาร

2) มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดการปล่อยสินเชื่อให้กับ SME

3) ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SME เฉพาะผู้ประกอบการมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 6 ล้านบาทจากอัตราภาษีปัจจุบัน 30% เป็นดังนี้

- SME มีกำไรไม่เกิน 1 ล้าน เสียภาษี 20%
- SME กำไร 1-3 ล้าน เสียภาษี 25%
- SME กำไร 3 ล้าน ขึ้นไป เสียภาษี 30%

4) ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน

3. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากรายงานของธนาคารโลก ปี 1999 / 2000 พบว่า ได้มีการพูดถึงการพัฒนาแบบยั่งยืนเนื่องจากในช่วงทศวรรษ(1972-1992) ที่ผ่านมามีปัญหาเกิดขึ้น จากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ เช่น ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมของชุมชน ปრაกฏการณ์อื่นๆที่เห็นได้ชัดคือ การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล โรคมุมิแพ้ มะเร็ง หอบหืด ทางเดินหายใจ การใช้สารเคมี ในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรกรรม

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ที่มาของหมู่บ้าน

บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2526 หรือเมื่อ 18 ปีมาแล้ว โดยแยกออกจากบ้านโนนทอง หมู่ 9 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา สาเหตุที่แยกออกจากบ้านโนนทองนั้น เพราะมีถนนสายมิตรภาพ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 สระบุรี – นครราชสีมา) ผ่านกลางพื้นที่ระหว่างบ้านแผ่นดินธรรมและบ้านโนนทอง ผู้ใหญ่บ้านคนแรก ชื่อ นาย วัฒนา วัฒนปรางค์

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของบ้านแผ่นดินธรรม ประกอบด้วย ที่ราบสูงและที่ราบลุ่ม โดยที่ราบสูงอยู่ทางทิศใต้ของพื้นที่ ที่ราบลุ่มอยู่ทางทิศเหนือของพื้นที่ และสภาพที่ดินโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย น้ำซึมผ่านได้ง่าย กักเก็บน้ำไม่อยู่ ประชาชน จึงใช้เป็นที่ทำนา ทำไร่มันสำปะหลังและไร่ข้าวโพด

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปของบ้านแผ่นดินธรรมจะร้อนอบอ้าว

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่บ้านโนนทอง หมู่ 9 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว

จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่บ้านซบตะเตียน หมู่ 13 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่บ้านเลิศนิมิตร หมู่ 15 ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่บ้านหนองขาม หมู่ 2 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

1) ลักษณะประชากร

หมู่บ้านแผ่นดินธรรมมีจำนวนประชากรทั้งหมด 1024 คน เป็นชาย 493 คน เป็น
หญิง 531 คน จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 173 ครัวเรือน ประชากรอยู่ในช่วงอายุ 18 – 50 ปีโดย
จะจำแนกได้ดังนี้

อายุ 1 – 6 ปี	5	คน
อายุ 6 – 15 ปี	195	คน
อายุ 15- 40 ปี	333	คน
อายุ 40 ปีขึ้นไป	336	คน
อายุ 60 ปีขึ้นไป	102	คน

ลักษณะการประกอบอาชีพ

อาชีพของประชากรในหมู่บ้านแผ่นดินธรรมประกอบด้วย

1. เกษตรกร 70%
2. รับจ้าง 20%
3. รับราชการ 2%
4. ค้าขาย 5%
5. บริการ 3%

3) ลักษณะแหล่งน้ำในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม

บ้านแผ่นดินธรรม มีสระน้ำหรือ บ่อกักเก็บน้ำอยู่ 1 แห่ง คือ สระน้ำอีสานเขียว
เป็นสระน้ำที่ทางเทศบาลลาดบัวขาว ได้ขุดมาเพื่อกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง มีขนาด 38.00*20.00* 3.00
เมตร สามารถกักเก็บน้ำได้ประมาณ 16,632 ลูกบาศก์เมตร พร้อมทั้งบ้านแผ่นดินธรรมยังใช้น้ำจากน้ำ
ประปาส่วนภูมิภาคอีกด้วย

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

1. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ประชาชนในหมู่บ้านแผ่นดินธรรมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างโรงงาน

2. การเกษตรผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าว และข้าวโพด

3. การอุตสาหกรรมมีโรงงานตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านแผ่นดินธรรมจำนวน 2 แห่ง คือ

3.1 บริษัท ซีพี เท็กไทล์ จำกัด ประกอบธุรกิจผลิตกระสอบ และถุงพลาสติก มีจำนวนพนักงาน 1,500 คน

3.2 บริษัท โทโยนาภา จำกัด ประกอบธุรกิจผลิตชิ้นส่วนไฟฟ้า มีพนักงานประมาณ 600 คน

1.2.4 ด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรม

บ้านแผ่นดินธรรมมีวัดตั้งอยู่ 1 แห่ง คือ วัดโนนทองมิตรภาพ ตั้งอยู่ริมถนนมิตรภาพ โดยมีพระ 6 รูป เณร 1 รูป และเด็กวัด 1 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ภาษาที่ใช้สื่อสารกัน คือ ภาษาท้องถิ่น หรือภาษาชนวน พร้อมทั้งมีประเพณีและวัฒนธรรมเหมือนกับท้องถิ่นอื่นๆ เช่น มีประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์

1.2.5 โรงเรียนและการศึกษา

บ้านแผ่นดินธรรมมีโรงเรียนอยู่ 1 แห่ง คือ โรงเรียนเจียรนวนนท์อุทิศ 1 ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2520 โดยเปิดสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งขณะนั้นมีครูจำนวน 13 คน โดยมี นาย บพิท จันทระเมธากุล เป็นอาจารย์ใหญ่

ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ได้เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปัจจุบันได้เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 294 คน เป็นชาย 147 คน เป็นหญิง 147 คน มีครูจำนวน 18 คน โดยมี นายบพิท จันทระเมธากุล เป็นผู้อำนวยการ

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของ หน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 ร้อยละ 80 เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในด้านการศึกษา การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

2) เงิน 1 ล้านบาท

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อนุมัติเงินจัดสรร ตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว ได้แจ้งให้กองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 ทราบ เมื่อกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 ได้รับทราบแล้ว ให้ติดต่อกับธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับจัดสรร โดยทำการเปิดบัญชีรับเงินจัดสรรจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมี เอกสารดังต่อไปนี้

1. สมุดบัญชีเงินฝากกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16

2. มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญาเกี่ยวกับธนาคารไป แสดงต่อ ธนาคารออมสิน สาขา สีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา และมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการกองทุน ลงนามกำกับและรับรองสำเนาครบทุก หน้า

3. บัตรประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการกองทุน

เงิน 1 ล้านบาท ตามความเข้าใจของประชากรในหมู่บ้าน คือ เงิน 1 ล้านบาท เป็นกองทุนของหมู่บ้านตามนโยบายของรัฐบาล โดยเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาอาชีพ
- 2) การสร้างงานสร้างรายได้
- 3) ลดรายจ่าย
- 4) การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน

การได้รับ โอนเงินของกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16

- ได้รับ โอนครั้งแรกวันที่ 10 พฤศจิกายน 2544 จากธนาคารออมสิน สาขา สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

- เลขบัญชีธนาคารกองทุน 1 ล้านบาท 06-4307-20-064365-8
- เลขบัญชีธนาคารเงินสะสมของกองทุน 06-4307-20-064365-7
- ปล่อยให้กู้ 68 ราย ยอดเงินให้กู้รวม 965,500 บาท

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 มี ชาย 11 คน การคัดเลือกขึ้นอยู่กับเวทีชาวบ้านที่เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทุกประการ

- ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือ จำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16

- ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกเอง

- เลือกคณะกรรมการกองทุน ตามที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

- เลือกคนที่มีความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

4) ผู้สมัครขอกู้

ปัจจุบันจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 68 ราย โดยนำเงินไปดำเนินประกอบอาชีพหรือทำกิจกรรมดังนี้

1) การผลิตทางการเกษตร	จำนวน 22 ราย	รวมเงินกู้ 314,000 บาท
2) ค้าขาย	จำนวน 11 ราย	รวมเงินกู้ 231,000 บาท
3) อุตสาหกรรมครัวเรือน	จำนวน 3 ราย	รวมเงินกู้ 40,000 บาท
4) ละครายจ่ายพัฒนาอาชีพ	จำนวน 23 ราย	รวมเงินกู้ 335,000 บาท
5) หาวัสดุปัจจัยเพื่อการบริหาร	จำนวน 3 ราย	รวมเงินกู้ 45,000 บาท
รวมผู้กู้ทั้งหมด	จำนวน 68 ราย	รวมเงินกู้ทั้งหมด 965,500 บาท

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

กองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 มีหลักเกณฑ์ในข้อเท็จจริงดำเนินการตามนี้

- คุณสมบัติของผู้กู้ต้องมีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป
- วัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ของโครงการ
- ระยะเวลาที่กู้ 1 ปี และหลักค้ำประกันมีสมาชิกกองทุนค้ำประกัน 2 คน

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า

กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝากและบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบ เดือนละหนึ่งครั้ง แล้วตีคประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ว่าการกองทุนให้สมาชิกทราบ โดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้

- บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
- บัญชีรายรับรายจ่ายของกองทุน
- บัญชีสินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

2) การชำระหนี้ พบว่า

มีการชำระเป็นรายปี รายเดือน และราย 3 เดือน โดยชำระได้ที่คณะกรรมการกองทุน ซึ่งสมาชิกได้ทยอยชำระกันบ้างแล้ว

3) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า

จะมีองค์กรของเอกชน และส่วนราชการมาแนะนำในการทำธุรกิจด้านการประกอบอาชีพเป็นครั้งคราว

4) การช่วยหาตลาด พบว่า

สมาชิกผู้กู้จะหาตลาดส่งผลผลิตของตนเองและเมื่อพบตลาดที่ดี ก็จะแนะนำสมาชิกคนอื่น ๆ

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง

- มีจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 68 ราย จากสมาชิกกองทุนทั้งหมด 99 คน
- ยอดเงินให้กู้รวมเป็นเงิน 965,500 บาท

จุดเด่น

- การเก็บข้อมูลจากแบบรายงานต่างๆ นั้นสมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ เป็นอย่างดี

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงิน หลักฐานการกู้ยืม การลงบัญชี งบดุล ไว้เป็นที่เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน ซึ่งง่ายต่อการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- การจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล มีสมาชิกผู้เข้าร่วมการจัดเวทีทุกหมู่บ้านในตำบลลาดบัวขาว โดยสมาชิกแต่ละหมู่บ้านนั้น ได้นำความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานกองทุน ตลอดจนปัญหาและแนวทางแก้ปัญหามาแลกเปลี่ยนกัน

จุดคือย

สมาชิกบางคนได้รับการจัดสรรเงินกู้้น้อยกว่าที่ขอ

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า

- จำนวนผู้กู้ได้ทั้งหมด 68 ราย
- จำนวนทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 89,987 บาท
- การขยายกิจการของผู้กู้โดย ผู้กู้จะขยายกิจการค้าขาย เลี้ยงสัตว์และเกษตรกรรมเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้น

จุดเด่น

- ผู้ขอู้ทุกคนได้รับการพิจารณาให้กู้ทุกคนตามความเหมาะสมซึ่งถือเป็นการกระจายเงินกองทุนให้กู้ยืมกันอย่างทั่วถึง
- การส่งคืนเงินฝากสัจจะหรือทุนสะสมของหมู่บ้าน สมาชิกสามารถส่งเงินฝากได้ตรงตามกำหนดเวลา โดยมีกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บเงินฝากเพื่อนำเข้าเป็นทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านต่อไป
- มีการขยายกิจการของผู้กู้เพิ่มขึ้นและเกิดการสร้างงานเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น

จุดคือย

- จากสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนน้อย และมีผู้กู้ยืมกู้้น้อยตามไปด้วย โดยที่คณะกรรมการได้ส่งเสริมให้เข้าร่วมโครงการ และคณะกรรมการกองทุนได้พิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกทุกคนที่ยื่นเรื่องขอู้เพื่อที่จะนำเงินที่ได้ไปประกอบกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ จึงเป็นเหตุให้ไม่มีกิจการใหม่ๆ เพิ่มขึ้นในท้องถิ่นและการขยายกิจการของผู้กู้มีการขยายตัวไม่ค้ำเท่าที่ควร

1) ผลกระทบโดยทางอ้อม พบว่า

จุดคือย

- การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าไร เนื่องจากกรรมการกองทุนไม่มีความรู้ขาดประสบการณ์ในการจัดการบริหารกองทุน ขาดการการประสานงานและติดตาม มีเพียง 3-4 คนเท่านั้นที่เสี่ยสละเพื่อกองทุน
- ขาดเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มเติม
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด ได้แก่ ตลาดส่งเขตอำเภอสีคิ้ว และอำเภอโกสั๊กเคียง
- ยังไม่มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

จุดเด่น

- การลงทุนเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ของสมาชิก ส่วนใหญ่จะใช้ความสามารถและประสบการณ์ของตนเอง ซึ่ง ไม่ได้ขอความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐมาให้ความรู้ด้านวิชาการ

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ความรู้ความสามารถผู้กู้แต่ละครอบครัว สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม สามารถหารายได้จากการเกษตร นอกจากนี้สมาชิกยังมีรายได้จากการประกอบอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และอุตสาหกรรมครัวเรือน ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีความรู้ความสามารถตามสาขาอาชีพของตนเอง

2) ทรัพย์สินผู้กู้และเครือข่าย มีทั้งส่วนที่เป็นสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่พื้นที่ทำเป็นของตนเองและบ้านที่อยู่อาศัย

3) หนี้สินธนาคารผู้กู้ ผู้กู้มีหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(จากการสัมภาษณ์แบบ บร. 11 เจาะลึกรายการหนี้)

4) หนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้กู้ ผู้กู้บางรายมีการกู้เงินจากทุน โดยมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง

5) รายได้ของครอบครัว

1,000 - 5,000 บาท จำนวน 5 ครอบครัว

5,000 - 10,000 บาท จำนวน 15 ครอบครัว

10,000 - 20,000 บาท จำนวน 40 ครอบครัว

20,000 - 30,000 บาท จำนวน 113 ครอบครัว

6) ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ จำนวน 4 กิจกรรม

- กลุ่มกิจการทำนา,ทำไร่,ทำสวน

- กลุ่มกิจการเลี้ยงสุกร,โค,กระบือ

- กลุ่มกิจการค้าขาย

จุดเด่น

กลุ่มผู้มีส่วนใหญ่ผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานหรือกิจการของแต่ละกลุ่มกิจการอยู่ก่อนแล้ว เนื่องจากเป็นอาชีพหลักของผู้ดูแลและผู้ดูแลเงินกองทุนหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาอาชีพของคนยัง ชื่น ไปอีก

จุดด้อย

ไม่สามารถนำเงินไปใช้ได้ ในกิจกรรมหลายๆ อย่างในจำนวนเงินทุนที่ขอภูมานั้น เหตุผลอันเนื่องมาจากมีข้อจำกัดอยู่ในความต้องการบางประเภทและยังขาดเงินทุนสำรองจากครอบครัว มาสมทบ และ หนี้สินที่ตนมีอยู่ก่อนแล้ว

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1.) จำนวนที่ได้จากการกู้เงิน

จุดเด่น

- สามารถพัฒนาอาชีพ
- ลดรายจ่ายภายในครอบครัว
- เกิดการจ้างงาน
- มีเงินทุนหมุนเวียนทั้งภายในและภายนอกชุมชน

จุดด้อย

- เงินกู้ได้จำนวนน้อยไม่สามารถทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า ผู้ดูแลรายสามารถทำกิจการอย่างถูกวิธี เนื่องด้วยมีประสบการณ์ในการดำเนินงานกิจการนั้นอย่างถูกวิธี
- 2) การหาตลาดที่ดีของผู้ดูแลราย พบว่า ตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และผลผลิต ได้แก่สมาชิกในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง
- 3) การหาวัตถุดิบที่ดีของผู้ดูแลราย พบว่า การจัดซื้อวัตถุดิบสามารถจัดหาได้จากแหล่งจำหน่ายภายในจังหวัดและต่างจังหวัด ซึ่งวัตถุดิบเป็นที่น่าพอใจ
- 4) การทำบัญชีของผู้ดูแล พบว่า มีทั้งผู้จัดทำบัญชีการจ่ายเงินกู้ รายรับ และ ผู้ที่ไม่ได้จัดทำบัญชี

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง

จุดเด่น

- มีรายได้เพิ่มขึ้น
- สามารถนำผลผลิตออกจำหน่ายภายในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง
- รายได้และผลผลิตเป็นที่พึงพอใจระดับหนึ่งของผู้

จุดด้อย

- ได้ผลผลิตทางการเกษตรจำนวนน้อย
- ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน

2) ผลกระทบ โดยตรง

- ผู้ที่มีข้อจำกัดในการขยายกิจการและยังไม่ค่อยเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่นเพราะเงินที่ให้ไม่มากนัก
- ผู้ที่ดำเนินกิจการด้วยความรู้ความสามารถเดิมของตน ไม่มีการศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีที่แตกต่างจากเดิม

3) ผลกระทบทางอ้อม

- ผู้ที่มีการพึ่งพาตนเอง 100 % ผู้ที่ได้นำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพได้นำทรัพยากรธรรมชาติ จากท้องถิ่นทำให้เกิดประโยชน์ต่ออาชีพของตนเอง
- ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองเพิ่มขึ้น
- ผู้ที่ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้รับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- มีการขยายกิจการของตนเอง (กลุ่มค้าขาย)
- ผู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพ

3.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

3.1 การบรรลุเป็นหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า

- 1) มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้านบาท
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกองทุน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ ได้แก่ คณะอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติระดับอำเภอ
- 3) ประชาชนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้านและให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านด้วยดี

4) มีจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ทั้งหมด จำนวน 99 คน

3.1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า

- 1) มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) มีการร่วมกันสร้างระเบียบการบริหารกองทุนบ้านแผ่นดินธรรม
- 3) มีการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ดังนี้
  - มีการประชุมทุก 1 เดือน
  - มีการรับสมาชิกกองทุนบ้านแผ่นดินธรรม
  - มีการรับเงินค่าหุ้น และจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน
  - มีการตัดเงินกู้ตามระเบียบ โดยสมาชิกผู้กู้มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
- 4) มีการจัดสรรประโยชน์อย่างยุติธรรม

3.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง , เศรษฐกิจพอเพียง และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 2) มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงการพึ่งตนเองมาใช้ปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้

3.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

- 1) สมาชิกกองทุนบ้านแผ่นดินธรรม มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าสมาชิกผู้กู้รายใดไม่ชำระเงินกู้คืนสมาชิกและคณะกรรมการต้องร่วมมือกันจัดการกันเองไม่รอให้รัฐบาลช่วยในการเรียกเก็บเงินกู้คืน ซึ่งข้อกำหนดหรือข้อบังคับมีบทลงโทษทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ทำหนังสือเตือนสมาชิกพร้อมผู้ค้ำประกัน ดำเนินการตามกฎหมาย ดำเนินมาตรการสังคม เช่น ประชุมประชาคม
- 2) ประชาชนในหมู่บ้านแผ่นดินธรรมมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านว่าเป็น กองทุนหมู่บ้านของสมาชิกทุกคนไม่ใช่เป็นของใครคนใดคนหนึ่งหมู่บ้านร่วมกันบริหารจัดการเป็นธนาคารเองของหมู่บ้าน มีเงินที่รัฐบาลให้ยืม
- 3) สมาชิกผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและตลาดที่แน่นอน

3.1.5 การมีศักยภาพความเข้มแข็ง พบว่า

- 1) สมาชิกในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม มีสมาชิกทั้งหมด 1024 คน ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน คือช่วงอายุ 18 - 50 ปี

2) มีทุนทางวัฒนธรรมประเพณีเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจทางพุทธศาสนาของชุมชน และมีภาษาประจำท้องถิ่น

3) ประชาชนในหมู่บ้านมีการดำเนินชีวิตสามารถเลี้ยงชีพพึ่งพาตนเองได้

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการดำเนินงานของชุมชนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

4.2.1 ปัจจัยด้านบวกที่พบดังนี้ส่งผลดีในการจัดตั้งกองทุน

1) ผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 173 ครั้งเรือน

2) รวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายในหมู่บ้าน

3) รวมกลุ่มสร้างงานเพื่อเป็นอาชีพและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

4) เกิดความสามัคคีกันภายในหมู่บ้านรวมถึงการบริหารกองทุนในหมู่บ้าน

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบได้ดังนี้

1) จำนวนประชากรในหมู่บ้าน ประมาณร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมด ในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม ที่ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน , ไม่เข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน , มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกองทุน

2) ผู้กู้จำนวน 30 คนจาก 68 คนที่ขอกู้แล้วไม่ไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์

3.2 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

มีการตั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มเลี้ยงไก่ และมีแนวโน้มจะจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเชิงจักรในอนาคต

3.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น จากการเก็บรวบรวมข้อมูล บร.2 พบว่า

1) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

1.1) ชุมชนยกย่องคนทำความดี

1.2) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.3) ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

1.4) สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี

1.5) สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์

2) สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดี โดยการให้ความเคารพนับถือเป็นตัว

อย่างที่ดีแก่คนในชุมชน

3) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกโอกาส เช่น งานวัด งานค้าป่า เพื่อการศึกษา และช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่ขอความช่วยเหลือ

4) ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ที่แสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการประชุมหรือเสวนาจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาและสมาชิกในชุมชนมี วิจารณ์งานในการรับฟัง

5) ประชาชนในชุมชนมีทัศนคติเรื่องความสามัคคีของคนในชุมชน อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ซึ่งให้เหตุผลด้านความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือกัน เข้าร่วม ประชุมรับฟังนโยบายต่าง ๆ ร่วมกัน ในระดับที่น่าพอใจ

6) ด้านความซื่อสัตย์ สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น แต่มีเพียง ส่วนน้อยที่ยังเอารัดเอาเปรียบเพื่อนสมาชิกในชุมชนด้วยกัน

7) ตัวชี้วัดด้านอื่น ๆ

7.1) สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ทุกครอบครัว

7.2) สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมจากโทรทัศน์ วิทยุและสื่อสิ่ง

พิมพ์ต่าง ๆ

7.3) ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นรักใคร่ปรองดองกัน สมาชิกนชุมชนที่ไป ทำงานต่างพื้นที่จะกลับมาหาครอบครัวของตนเองตาม โอกาสต่างๆแลไม่ทอดทิ้งครอบครัวของตน

7.4) ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนปัจจุบันมีจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกลุ่มอาชีพ

7.5) ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาสจาก รัฐบาล

7.6) ในชุมชนมีผู้ที่มีคุณธรรม ยุติธรรม เป็นที่เคารพนับถือจากชุมชน

7.7) ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกในชุมชน ซึ่งสมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกับ ผู้นำชุมชนในเรื่องต่าง ๆ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านแผ่นดินธรรมสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 เพื่อทราบผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านแผ่นดินธรรม ด้านความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนให้มีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ทำให้คนในชุมชน มีกระบวนการพึ่งพาตนเองและมีการสร้างศักยภาพของตนเอง

1.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3 เพื่อทราบกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล

1.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในบ้านแผ่นดินธรรม ระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

2. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพของชุมชนและการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีพอเนลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล

ขั้นที่ 6 จัดทำสารนิพนธ์บทที่ 1-5 บรรณานุกรมและภาคผนวกจนสมบูรณ์

3. ผลการดำเนินการ

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริม ผู้กู้ซึ่งประเมินจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของหน่วยระบบ A พบว่า

1.1 ในด้านปัจจัยนำเข้า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม มีความพึงพอใจที่ได้รับเงินกองทุน 1 ล้านบาท ตามนโยบายของรัฐบาลมาหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและเหตุจำเป็นเร่งด่วนโดยผู้กู้ต้องทำสัญญากู้เงินเป็นหนังสือ และเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6 บาทต่อปี

1.2 ในด้านกระบวนการ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ที่มีการจัดทำบัญชีและงบดุลของกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีการสรุปผลการดำเนินงานประจำเดือน

1.3 ในด้านผลผลิต พบว่า การหมุนเวียนเงินให้กู้ภายในกลุ่มสมาชิก จะเห็นได้จากยอดเงินให้กู้ จำนวนผู้กู้ และเงินทุนสะสมของแต่ละเดือนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

2. ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งผู้กู้ล้วนมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของตน เนื่องจากนำเงินไปลงทุนเกี่ยวกับอาชีพหลักของผู้กู้ อยู่แล้ว ซึ่งประเมินจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

2.1 ในด้านปัจจัยนำเข้า เงินที่กู้มาได้จำนวนไม่มากตามที่ต้องการ แต่ก็สามารถนำมาพัฒนาอาชีพ ลดรายจ่ายภายในครอบครัวได้บ้าง

2.2 ในด้านกระบวนการ ผู้กู้แต่ละรายล้วนมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการนั้นอยู่แล้ว จึงสามารถดำเนินกิจการได้อย่างถูกวิธี ตลอดจนเป็นแหล่งที่มีวัตถุดิบและตลาดรองรับ แต่จะประสบปัญหาในเรื่องการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ของโครงการบ้างในบางรายที่ไม่มีความรู้และขาดประสบการณ์ในการทำบัญชี

2.3 ในด้านผลผลิต เงินที่สมาชิกไปดำเนินโครงการนั้นทำให้รายได้เพิ่มสร้างงาน มีเงินทุนหมุนเวียนดีขึ้น สามารถสร้างผลผลิตที่นำมาใช้ประโยชน์ในครอบครัว และชุมชน ตลอดจนท้องถิ่นใกล้เคียงได้

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนเป็นการให้โอกาสชุมชนสร้างเงินทุนหมุนเวียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทา

ถูกเงินและจำเป็น เป็นการพัฒนาคณะกรรมาธิการอำนาจให้สมาชิกกองทุนบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยมี ส่วนราชการเป็นผู้ให้การสนับสนุนสมาชิกกองทุนมีสวัสดิภาพเกิดการเรียนรู้สามารถพึ่งตนเองได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจำนวน 15 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรับผิดชอบที่จะมาบริหารกองทุน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมดยังคงอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม มีการชี้แนะเรื่องกองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกกองทุนเข้าใจถึงหลักการสำคัญที่ว่า กองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มีโชงเงินที่รัฐบาลให้ยืม ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอให้รัฐบาลจัดการ และพยายามผลักดันสินค้าที่ผลิตขึ้นเองภายในหมู่บ้านออกให้มากขึ้น เช่นกลุ่มเย็บผ้า และมีแนวโน้มในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพในหมู่บ้านด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนในหมู่บ้านแผ่นดินธรรม มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความรักต่อบ้านเกิดของตนเอง จึงทำให้บ้านแผ่นดินธรรมเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประชาชนในหมู่บ้านมีเงินทุนหมุนเวียน มีรายได้เกิดขึ้น

2.1.2 ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุน ทั้ง 99 คน จากจำนวนครัวเรือน 173 ครอบครั้ว ซึ่งถือว่าการจัดตั้งกองทุนประสบความสำเร็จ

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 ประชาชนในหมู่บ้านยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนนอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียน ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2.2.2 สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งอนุมัติให้กู้เงินได้จำนวนน้อยกว่าที่ขอไว้ ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยในชุมชนได้แก่กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยงเกษตรกรกรรม องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านรู้หน้าที่ของตนเอง มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นจากบรรพชน มีกระบวนการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิภาพ และการอยู่ในหมู่บ้านอย่างสันติ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการ มีรายได้เพิ่มขึ้นในระดับหนึ่ง และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีการแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

1.1 ควรลดจำนวนคณะกรรมการที่มีมากเกินไป

1.2 ควรจัดสรรค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติ

หน้าที่

1.3 เพิ่มระยะเวลากำหนดการของโครงการ เพราะมีระยะเวลาที่สั้นทำให้การประเมินผลงานและการติดตามผลการปฏิบัติงานไม่ตลอด ขาดการต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน ให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

2.1 ควรจัดการประชุมชี้แจงระหว่างคณะกรรมการกองทุนกับสมาชิกเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน และรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบทุกเดือน

2.2 ควรมีการแลกเปลี่ยนดูผลการดำเนินงานของกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

2.3 ให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการบริหารกองทุน

3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน ที่ควรเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไข หรือแนะนำเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

3.1 จากเงินกองทุนที่กู้ยืมไป น่าจะมีการวางแผนกลยุทธ์ให้ดี ในเรื่องของการตลาด

3.2 หน่วยราชการที่รับผิดชอบควรมีโครงการจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน กระจายครอบคลุมมากกว่าที่มีอยู่หรือเป็นแบบหมุนเวียนเป็นโครงการต่างๆ

3.3 ควรจัดตลาด ที่จะรองรับผลผลิตของสมาชิกให้เพียงพอ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติม ที่จะนำมาค้นคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติมแก่ผู้อื่น

4.1 ระยะเวลาในการศึกษาในภาคทฤษฎีสั้นเกินไป ควรขยายระยะเวลาออกไปอีก

4.2 ในการทำแบบรายงานหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรยืดเวลาในการทำงานต่อไปอีก เพราะระยะเวลา 10 เดือน เป็นเวลาที่สั้น ยากต่อการเก็บข้อมูลโดยละเอียด

4.3 ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ของบัณฑิตกองทุนให้ชัดเจน

4.4 ควรมีการสนับสนุนโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.5 ควรให้มีการติดตามประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544, ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม หมู่ที่ 16 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแผ่นดินธรรม.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงาน 2545. การจัดการและการวางแผนธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพค.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน, และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงาน, 2545. การจัดการธุรกิจชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพค.
- มาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน, และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงาน, 2545. การประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1 นครราชสีมา : ทัศนทองการพิมพ์
- มาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน, และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงาน, 2545. การวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1
- มาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน, และมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงาน, 2545. สารนิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี : เอส.อาร์.